

Sygn. akt I ACz 762/13

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2013 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Kremer (spr.)

Sędziowie: SSA Maria Kus - Trybek

SSA Teresa Rak

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2013 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa K. S. i A. S.

przeciwko (...) spółki akcyjnej w L.

o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i zapłatę

na skutek zażalenia powodów i strony pozwanej na postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 17 stycznia 2013 roku, sygn. akt I C 961/12

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie.

Sygn. I ACz 762/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Krakowie na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. zawiesił postępowanie w sprawie z powództwa K. S. i A. S. przeciwko (...) spółki akcyjnej w L. o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i zapłatę.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że w dniu 2 października 2012 r. pełnomocnik powodów złożył kolejny wniosek o zawieszenie postępowania w przedmiocie żądania usunięcia urządzeń energetycznych z działki powodów wobec wystąpienia przez nich z wnioskiem do Sądu Rejonowego w Kielcach o ustanowienie odpłatnej służebności przesyłu na rzecz (...) S.A w L.. Sąd Okręgowy ustalił, że między stronami istotnie toczy się przed Sądem Rejonowym w Kielcach pod sygnaturą akt VIII Ns 752/11 postępowanie z wniosku powodów o ustanowienie na tej samej nieruchomości, która jest przedmiotem niniejszego postępowania, odpłatnej służebności przesyłu. Uznał, że skoro roszczenie negatoryjne wynikające z treści art. 222 § 2 k.c. jest dalej idące niż żądanie powodów ustanowienia służebności przesyłu zgodnie z art. 305¹ k.c. to w przypadku uwzględnienia w innym postępowaniu żądania ustanowienia służebności przesyłu, bezzasadne będzie żądanie usunięcia urządzeń energetycznych z nieruchomości powodów. Okoliczność, że strona pozwana zgłosiła w niniejszej sprawie zarzut zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, może mieć wpływ na wysokość należnego powodom świadczenia pieniężnego. Wobec powyższego wynik postępowania VIII Ns 752/11 ma prejudycjalne znaczenie dla rozstrzygnięcia

niniejszej sprawy, zarówno w przedmiocie roszczenia niepieniężnego o przywrócenie stanu zgodnego z prawem jak i roszczenia pieniężnego o zapłatę.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosły obie strony.

Powodowie zaskarżyli postanowienie w całości, zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania - art. 177 § 1 pkt. 1 k.p.c. poprzez:

1. niewskazanie zależności pomiędzy niniejszym postępowaniem a postępowaniem VIII Ns 752/11 prowadzonym przez Sąd Rejonowy w Kielcach;
2. nadużycie możliwość zawieszenia postępowania, bez wykazania zależności w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia oraz niewykazanie, że wynik innego postępowania stanowi konieczny element podstawy rozstrzygnięcia merytorycznego tej sprawy;
3. nieuwzględnienie, że zawieszenie postępowania prowadzi do szkodliwego społecznie wstrzymania wymiaru sprawiedliwości;
4. pominięcie okoliczności, że Sąd Okręgowy jest związany treścią postanowienia Sądu Okręgowego w Kielcach Wydział II Cywilny Odwoławczy z dnia 13 czerwca 2012 r. II Cz 679/12 o uchyleniu postanowienia Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 2 kwietnia 2012 r. VIII Ns 732/11 o zawieszeniu postępowania ze względu na fakt, że pomiędzy stronami toczy niniejsze postępowanie I C 961/12 o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i zapłatę.

W konkluzji powodowie wniesli o uchylenie zaskarżonego postanowienia i nakazanie Sądowi I instancji prowadzenia postępowania w sprawie.

Strona pozwana zaskarżyła postanowienie w całości i wniosła o jego uchylenie oraz zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania zażaleniowego. Podała, że wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, nie istnieje zależność prejudycjalna pomiędzy żądaniami powodów, gdyż dwa żądania powodów w niniejszej sprawie wzajemnie się wykluczają. Zdaniem strony pozwanej nie można z jednej strony domagać się od niej usunięcia urządzeń energetycznych a z drugiej strony domagać się ustanowienia służebności przesyłu, gdzie takie wnioski wymaga zgody na posadowienie tych urządzeń na nieruchomości powodów. Brak jest natomiast podstaw do zawieszenia postępowania w zakresie roszczenia pieniężnego o zapłatę za bezumowne korzystanie z nieruchomości powodów

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenia zasługują na uwzględnienie i prowadzą do uchylenia zaskarżonego postanowienia.

Słuszność mają skarżący, podnosząc w zażaleniu, że postępowanie o ustanowienie odpłatnej służebności przesyłu na rzecz (...) spółki akcyjnej w L. na nieruchomości stanowiącej ich współwłasność toczące się przed Sądem Rejonowym w Kielcach do sygn. akt VII Ns 752/11 nie ma charakteru postępowania prejudycjalnego w rozumieniu art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w stosunku do niniejszego procesu.

Zgodnie z art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c., sąd może zawiesić postępowanie z urzędu, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego.

Przesłankę zawieszenia postępowania na podstawie przytoczonego przepisu stanowi zależność rozstrzygnięcia sprawy od wyniku innego postępowania cywilnego. Z prejudycjalnością, o której mowa w cytowanym przepisie mamy do czynienia wtedy, gdy wynik jednego postępowania cywilnego zależy od wyniku innego postępowania cywilnego, gdyż przedmiot postępowania prejudycjalnego stanowi element podstawy faktycznej rozstrzygnięcia sprawy w postępowaniu cywilnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2005 r., V CK 407/05). Charakter relacji zachodzącej pomiędzy zagadnieniem prejudycjalnym oraz przedmiotem postępowania cywilnego jest taki, że bez uprzedniego rozstrzygnięcia kwestii prejudycjalnej niemożliwe jest rozstrzygnięcie sprawy w toczącym się

postępowaniu. Możliwość, a nie obligatoryjność zawieszenia oznacza natomiast, że nawet jeśli zachodzi wskazana wyżej zależność, to zawieszenie postępowania na mocy cyt. przepisu powinno być dodatkowo uzasadnione względami celowości.

Istota sporu sprowadza się zatem do ustalenia czy postępowanie o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz (...) spółki akcyjnej w L. na nieruchomości stanowiącej współwłasność powodów toczące się przed Sądem Rejonowym w Kielcach do sygn. akt VII Ns 752/11 stanowi ewentualny prejudykat dla niniejszego procesu w którym powodowie występują przeciwko (...) spółce akcyjnej w L. z niepieniężnym roszczeniem negatoryjnym z art. 222 § 2 k.p.c. oraz pieniężnym roszczeniem opartym na art. 225 k.c. w zw. z art. 224 k.c. i art. 230 k.c. w zw. z art. 336 k.c. o zasądzenie od strony pozwanej jako posiadacza zależnego w złej wierze odpowiedniej kwoty tytułem wynagrodzenia (czynszu dzierżawnego) za bezumowne korzystanie z tej nieruchomości.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego rozstrzygnięcie w sprawie do sygn. akt VII Ns 752/11 nie stanowi przesłanki niezbędnej do wydania orzeczenia w niniejszej sprawie. Sąd może w przedmiotowej sprawie samodzielnie poczynić własne ustalenia niezbędne dla rozstrzygnięcia sprawy zarówno w zakresie roszczenia niepieniężnego o przywrócenie stanu zgodnego z prawem jak i roszczenia pieniężnego o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z rzeczy powodów. Jak już wskazano zależność taka występuje, jeżeli nie jest w ogóle możliwe rozstrzygnięcie sprawy w toczącym się postępowaniu cywilnym bez wcześniejszego rozstrzygnięcia kwestii prejudycjalnych. Tymczasem w zakresie roszczeń niepieniężnych powodowie w niniejszej sprawie skorzystali z roszczenia negatoryjnego przewidzianego w art. 222 § 2 k.c. tj. przywrócenia stanu zgodnego z prawem i usunięcie poprzez przebudowę linii energetycznych napowietrznych znajdujących się na nieruchomości stanowiącej ich współwłasność, natomiast w postępowaniu VII Ns 752/11 przed Sądem Rejonowym w Kielcach powodowie dochodzą roszczenia przewidzianego w art. 305² § 2 k.c. - o ustanowienie, za wynagrodzeniem, służebności przesyłu. Oba roszczenia są środkiem właścicielskiej ochrony prawa własności (art. 140 k.c.). Niezależność tych dwóch postępowań wyklucza prejudycjalny charakter jednego z nich. Wskazać przy tym należy, że oba powyższe roszczenia są odrębne. W pierwszym przypadku wolą właścicieli jest usunięcie z ich nieruchomości urządzeń należących do przedsiębiorstwa energetycznego, w drugim zaś przypadku powodowie dopuszczają ograniczenie swojego prawa własności poprzez obciążenie swojej nieruchomości ograniczonym prawem rzeczowym w postaci służebności przesyłu, a w konsekwencji pozostawienie tam urządzeń elektroenergetycznych za odpowiednim wynagrodzeniem. Okoliczność ta nie oznacza jednak, że występuje zależność pomiędzy rozstrzygnięciem w sprawie o ustanowienie służebności a niniejszą sprawą. W rozpoznawanej sprawie rzeczą Sądu jest w pierwszej kolejności poczynienie ustaleń związanych z zarzutem zasiedzenia służebności przesyłu, pamiętając o tym, że w przypadku zasiedzenia istnieje stan zgodny z prawem z dalszymi tego konsekwencjami, także w przedmiocie roszczeń pieniężnych. Ewentualne nie uwzględnienie zarzutu czyni uzasadnionym badanie przesłanek żądania usunięcia urządzeń z uwzględnieniem przesłanek wynikających także z art. 5 k.c. oraz rozważenia i ustalenia wysokości wynagrodzenia. Dopiero orzeczenie ewentualnie uwzględniające żądanie usunięcia urządzeń, otwiera zagadnienie ustanowienia służebności, możliwe jest to także w przypadku rozstrzygnięcia negatywnego w pewnym ukształtowaniu argumentów. Nie uwzględnienie zarzutu zasiedzenia otwiera drogę do ustaleń związanych z wynagrodzeniem. Okoliczności te jednoznacznie wskazują na brak przesłanek do zawieszenia postępowania. Na marginesie należy zauważyć, że sąd w sprawie VII Ns 752/11, także musi uwzględnić istniejący stan prawny wynikający z ewentualnego zasiedzenia służebności, a roszczenie o jej zmianę jest innym roszczeniem. Konieczność zapobieżenia ewentualnym sprzecznościom między orzeczeniami sądów lub względem na komplikacje jakie mogłyby powstać w razie rozstrzygnięcia powództwa o ustanowienie służebności przesyłu nie może być traktowana jako przesłanka zawieszenia postępowania. Dodatkowym argumentem przemawiającym za koniecznością prowadzenia niniejszego postępowania jest fakt, że roszczenie negatoryjne jest roszczeniem dalej idącym niż żądanie powodów o ustanowienie służebności przesyłu. W tym kontekście zawieszenie postępowania w sprawie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem dlatego, że strona spowodowała wszczęcie innego postępowania dotyczącego tej samej nieruchomości, w którym dochodzone roszczenie nie jest roszczeniem dalej idącym lub równorzędnym w stosunku do roszczenia dochodzonego we wcześniej wytoczonym postępowaniu, może doprowadzić do bezpodstawnego wstrzymania na czas bliżej nieokreślony orzeczenia co do istoty sprawy, a tym samym do szkodliwego społecznie wstrzymania wymiaru sprawiedliwości. Pamiętać przy tym należy, że zawieszenia postępowania nie uzasadniają względy ekonomii

procesowej, nie występują zatem warunki do zawieszenia postępowania, jeżeli sąd samodzielnie może dokonać potrzebnych ustaleń dla rozstrzygnięcia sprawy (por. Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 17 maja 1985 r. III CZP 69/84). Z materiału dowodowego sprawy nie wynika, by zarzut zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu miał być badany w postępowaniu o ustanowienie służebności przesyłu, gdyż nie ma dowodów by taki zarzut był w tamże zgłoszony, co nie podważa konieczności badania stanu prawnego nieruchomości. Zarzut taki będzie natomiast przedmiotem autonomicznego badania przez Sąd Okręgowy, gdyż został zgłoszony przez stronę pozwaną w niniejszym postępowaniu.

Wynik postępowania o ustanowienie służebności przesyłu nie ma zatem znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Skoro nie ma potrzeby oczekiwania na rozstrzygnięcie, które w tym zakresie zapadnie w innej sprawie, to brak było podstaw do zawieszenia prowadzonego postępowania z uwagi na prejudycjalność.

Mając to na uwadze Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżone postanowienie, o czym orzekł jak w sentencji na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

.